

■ WRAKKEN

Wrakkenkoorts in Zuid-Frankrijk

Van de Middellandse Zee is bekend dat het een waar wrakkenparadijs is. Minder bekend is echter de Côte Vermeille tussen Perpignan en de Spaanse grens. Joost-Jan Waanders ging voor *duiken* op onderzoek uit.

Alle foto's: Patrice Strazzera

De Côte Vermeille was mij voor deze trip nog onbekend. Tijdens mijn voorbereiding kom ik er al snel achter dat het gebied van Cap Cerbère tot aan Canet berucht is vanwege de noordoostenwind en diverse rivierstromingen die daar in de zee terecht komen en het zicht onder water verslechteren. Het zicht kan op één dag variëren van minder dan een meter tot twintig meter (het gemiddelde is zes meter)! Hierdoor onthullen de wrakken hun geheimen slechts stukje bij beetje. Pas wanneer het zicht uitzonderlijk goed is, vallen alle puzzelstukjes in elkaar en krijg je eindelijk een goed beeld van het totale wrak. Ik ga het zelf ontdekken.

Astrée

In Port-Vendres kom ik terecht bij Sport Pulsion Plongée. Met eigenaar Alain die zonder gps de wrakken kan vinden, ga ik deze week duiken. Het eerste wrak op ons programma is de *Astrée*. Tien minuten na vertrek krijgen we het teken dat we ons alvast gereed kunnen maken voor de duik. Alain heeft op het wrak een boei geplaatst, maar bij aankomst blijkt deze boei door de sterke stroming vijf meter onder het wateroppervlak te liggen. We worden stroomopwaarts gedropt en moeten direct afdalen om boei en ankerlijn te kunnen grijpen. Met enige moeite lukt het.

Het zicht is behoorlijk slecht, op tien meter hebben we al een lamp nodig. We besluiten alleen de opbouw van het wrak te verkennen en maken een korte penetratie in de machinekamer en het voorruim. De *Astrée* was van origine een vrachtschip. Het werd in 1921 in Engeland gebouwd en voornamelijk gebruikt door de Halifax Shipping Corporation te Hull. Vanaf

1933 werd het schip ingezet voor het transport van mineralen tussen Frankrijk, Tunesië en Casablanca. In 1939 werd de *Astrée* eigendom van de Société Maritime Nationale en uitgerust met 26 man, een Hotchkiss mitrailleur, een geweer en een pistool. Maar dat alles mocht niet baten, want op 5 december 1942 werd de *Astrée* door de Duitsers in beslag genomen en omgedoopt tot de *Siena*. Toen het schip op 1 mei 1944 terug uit Egypte kwam, werd het door de Britse onderzeeër *H.M.S. Untiring* tot zinken gebracht.

Door de explosie is het wrak in tweeën gebroken. De voorsteven ligt ongeveer 15 meter van het wrak. De twee delen zijn met een lijn met elkaar verbonden. Het achterste deel is het interessantst. Op 46 meter diepte is de achtersteven met de opbouw van de brug nog steeds redelijk intact. Door een deur kom je in de motorruimte waar maar weinig daglicht is. Het wrak is dan wel enorm groot, maar er zit zeer weinig leven op.

Saint Lucien

De volgende dag doen we de *Saint Lucien*, een groot cargoschip met een lengte van 73 meter. De *Saint Lucien* werd in 1920 in Denemarken gebouwd. Na de invasie van de Duitsers in Denemarken besloten Frankrijk en Engeland de Deense schepen in hun havens te houden. De *Saint Lucien* werd vervolgens door de Société Maritime Nationale ingezet voor transporten tussen Marokko en Frankrijk, maar werd door de Duitsers in Frankrijk in beslag genomen. Kort daarop werd het schip met 1230 ton sinaasappels aan boord door de Britse onderzeeër *Unruly* voor Cap Béar tot zinken gebracht en nu ligt het op een diepte van 40 meter. Het

De *Alice Robert* ligt er nog slagvaardig bij.

De *Alice Robert* ligt vlakbij de Côte Vermeille op de bodem van de zee.

De *Astrée* of *Siena* zoals de Duitsers het schip noemden, ligt op 46 meter diepte.

De *Saint Lucien* vervoerde sinaasappels op het fatale moment. De kistjes liggen er nog.

schip ligt zo dicht bij de kust dat Alain ons waarschuwt dat het zicht nog slechter kan zijn dan op het wrak van de *Astrée*. Ook maakt hij ons alert op de vele netten die er liggen.

De opbouw is het interessantste stuk en het grootste deel van de duik zit je dan ook op een diepte van 30 tot 32 meter. Doordat het wrak zo dicht op de kust ligt, voel je de sterke stromingen behoorlijk en is het uitkijken geblazen met al

die netten die her en der op het wrak vastzitten.

Na de afdaling gaan mijn buddy Ton en ik direct naar de machinekamer in het midden van het wrak. We staan verbaasd over de goede staat van deze machinekamer. Over twee etages kunnen we de leidingen, kranen en andere delen goed onderscheiden. Als we iets opstijgen, komen we bij een luik waardoor we nog verschillende houten sinaasappelkistjes zien staan. Ver-

■ WRAKKEN

bazingwekkend als je bedenkt dat deze er al meer dan vijftig jaar liggen...

Aan het eind van de duik zoeken we het iets hogerop om de opbouw te verkennen. Daar zien we een en al achtergebleven netten waar vele kreeften, kongeralen en langoesten in verstrikt zijn geraakt. Maar de *Saint Lucien* is vooral een wrak met veel algenbegroeiing en relatief weinig leven.

Cap Béar

Maar dit deel van Frankrijk is niet alleen interessant vanwege de wrakken. 's Middags maken we een ondiepere duik op Cap Béar, een van de onderwaternatuurparken van Frankrijk. Vanwege de flinke stroming op de wrakken had ik juist daar veel grote vis verwacht, maar hier bij Cap Béar wordt me meteen duidelijk dat de vissen een duidelijke voorkeur voor dit reservaat hebben.

Zodra wij onder water gaan, schieten de vissen links en rechts weg. De maximale diepte van deze stek is 25 meter en we zien er flinke rotspartijen en overhangende rotsen. Hiertussen lijkt een ware octopus-

kolonie zich schuil te houden. Tussen iedere rotsspleet en onder iedere steen komen we wel een grote octopus tegen. Deze plek is een ware trekpleister voor octopussen, sterker nog, het stikt er van. Om deze reden is deze duiklocatie dan ook veruit de meest favoriete 'flora en fauna'-plek van dit gebied.

De grootte van deze octopussen is zeldzaam. Kleintjes schieten snel weg en zijn moeilijk van dichtbij te bekijken. De grote exemplaren zijn zo groot en zo nieuwsgierig dat ze spontaan uit hun hol komen om te kijken. Een ervan is zelfs zo brutaal om mijn automaat en bril van mijn hoofd af te trekken. Gelukkig dat ik mijn eigen 'octopus' nog heb, maar vanwaar dit gedrag? Om de simpele reden dat het paartijd is en die octopus wel wilde... Niet storen dus!

Le Saumur

De *Saumur* is een 99 meter lang cargoschip en een van de grootste wrakken voor de Côte Vermeille. Gebouwd in 1920 in Corsica werd het in eerste instantie gebruikt voor transport van railsonderdelen, en later ingezet voor interkoloniaal

De extra kanonnen die de Duitsers op *Le Saumur* hadden geplaatst, konden niet voorkomen dat het schip roemloos ten onder ging. Voor duikers is het echter een magnifieke duiklocatie.

Niet alleen duikers gaan graag naar het wrak van *Le Saumur*. Ook grote vissen hebben het schip ontdekt.

transport door opnieuw de Société Maritime Nationale. Hiervoor werd de *Saumur* voorzien van diverse automatische kanonnen, zelfs boven op de hut van de kapitein. Op 21 december 1942 wordt de *Saumur* door de Duitsers in beslag genomen en in de Middellandse Zee

ingezet. Op 21 mei 1944 vertrekt de *Saumur* onder Duitse vlag vanuit de haven van Port-Vendres en wordt kort daarop met vier torpedo's door de Britse onderzeeboot *H.M.S. Upstart* getorpedeerd. De vier kanonnen die de Duitsers nog eens extra op de *Saumur* hadden

Het kanon van de *Alice Robert* valt zeker op!

PRAKTISCHE INFO

Voor duikers met een eigen RIB-boot is het redelijk moeilijk om de boot in de haven van Port-Vendres te water te laten. Er is daar namelijk geen trailerhelling die door particulieren gebruikt kan worden. Port Vendres is een kleine commerciële haven van waaruit diverse grote bedrijven opereren. Bij de havenmeester kun je terecht voor een ligplaats.

Om je boot te water te laten moet je uitwijken naar Collioure, zo'n vijftien kilometer zuidelijker. Vanuit die haven vaar je langs een indrukwekkende rotskust terug naar Port-Vendres.

Bij het kantoor van de havenmeester staat dagelijks de weersvoorspelling aangeplakt zodat je daar je duikplanning op kunt afstemmen. De wrakken in dit gebied liggen niet beschermt in baaien, waardoor het gebied minder geschikt is voor de minder ervaren duikers.

De zichtomstandigheden kunnen sterk variëren van dag tot dag, maar ook van uur tot uur. De beste periode om hier te gaan duiken is juni tot en met september.

Duikcentrum

Sport Pulsion Plongée, 7 Quai de la République, 66660 Port-Vendres, tel. +33-4-68825555, www.plongeeplulsion.com

Literatuur

Hervé Levano, *Les épaves de la Côte Vermeille*, ISBN 2-9513339-0-0
Sandrine Kolau, *Les plus belles plongées de Méditerranée et de la Corse*, ISBN 9-782857-252900

Patrice Strazzeria, *Sommeil des Epaves, mémoires & les souvenirs*. Een serie boeken met mooie foto's, stuk voor stuk collectors' items met een maximale oplage van 1000 stuks. Alle boeken zijn genummerd. Patrice Strazzeria schrijft, fotografeert en geeft deze boeken zelf uit. Meer info: www.sommeildeseepaves.com

Reis

Je kunt vliegen van Amsterdam naar Perpignan en daar een auto huren of met de auto via de Autoroute du Soleil naar Perpignan rijden en verder via Argelès-sur-Mer naar Port-Vendres.

Toeristische informatie

Port-Vendres ligt aan de voet van de Franse Pyreneeën, een streek die ook de Côte Vermeille wordt genoemd. Hier gingen in de oudheid Romeinse galjoenen aan land. Van lang uitgerekte zandstranden bij Argelès-sur-Mer tot rotskust in Banyuls en prachtige oude dorpjes die zeker de moeite waard zijn om eens te bezoeken.

Meer info over Port-Vendres vind je op www.port-vendres.com

Wrakduikinformatie

Meer informatie over wrakduiken en -expedities vind je op www.technicalexplorers.com

grote sardienen zijn onze beloning! Alain haalt een grote fles rosé tevoorschijn en onder het genot van een glaasje maken we verdere afspraken voor de komende duikdagen. Deze staan geheel in het teken van duiken op de wrakken die we nog niet hebben gehad, én op de *Saumur*; de andere duikers zijn het namelijk helemaal met me eens dat de duik op dit wrak een van de

betere was, die beslist nog eens over moet. Alain vertelt ons ook dat er tussen de *Saumur* en de *Astrée* een amforenveld moet liggen. Hij verhaalt dat vorig seizoen een aantal duikers bezig was met opstijgen toen een van hen flink afdreef en onder water dit amforenveld zag liggen. We zijn hier dus nog niet uitgedoken...

Joost-Jan Waanders

aangebracht, mochten niet baten. Overigens weet Alain ons te vertellen dat de kanonnen op de *Saumur* nog steeds ronddraaien. Maar dat lijkt me een sterk verhaal...

De kanonnen

Het wrak is het grootste in dit gebied en het belooft een uitzonderlijke duik met een flinke decotijd en een sterke stroming te worden. De achtersteven van het wrak, het diepste punt, ligt op 46 meter diepte.

We gaan het wrak binnen en zwemmen langs vijf hutten met bed en nachtkastje. We duiken de gang door en komen in de eetkamer, waar op de grond nog de witte en zwarte tegels van die tijd liggen. Door de explosie kunnen we hier niet verder.

Als we ons omkeren, zwemt een grote kongeraal ons tegemoet. Het zicht is nu tot nul gereduceerd, maar de uitzwemlijn brengt ons terug naar de ingang. De brug ligt

tussen de 38 meter en 32 meter, het ondiepste gedeelte van het wrak. Van hieruit gaan we naar de voorsteven, waar volgens Alain de nog steeds ronddraaiende kanonnen zitten.

De voorsteven is intact en ligt recht op de zeebodem. Op het uiterste puntje zou nog een van de twee kanonnen staan. Ongelooflijk maar waar, Alain heeft gelijk, de kanonnen draaien nog.

Deze duik was echt de beste tot nu toe in dit deel van de Middellandse Zee, mede vanwege het kleine aantal netten dat we tegenkomen en de grote vis, zoals kongeralen en langoesten. Een wrak waar ik liefst morgen al weer naar terug wil.

Frans nagenieten

Bij terugkomst in de haven van Port-Vendres worden we door de bemanning van een vissersboot aangesproken. Of wij even hun schroef willen inspecteren en het touw los willen snijden dat erin verstrikt is geraakt. Twee kistjes met